

БАТЛАВ

СУРГАЛТЫН МЕНЕЖЕР

Г.АНХЖАРГАЛ

11 АНГИЙН НИЙГМИЙН УХААНЫ ХИЧЭЭЛИЙН АНГИ ДЭВШИХ ШАЛГАЛТ

ХУВИЛБАР А

1. Ядуу хүмүүс бодит хэрэгцээнээсээ бага эрүүл мэндийн үйлчилгээ авч байгаа нь:

1-рт санхүүгийн боломж, 2-рт ядуусын соёл, 3-рт нийгмийн институтын саад бэрхшээлтэй холбоотой гэж хэн дүгнэсэн бэ? /1 оноо/

а. Ө.Күүс б. Д.Датон в. Гилберт г. Калл

2. "...капиталист нийгэмд үйлдвэрлэлийн хэрэгслийг өмчлөгч капиталист, амь зуухын тулд хөдөлмөрөө капиталистуудад зарж буй ажилчин анги гэсэн үндсэн хоёр том анги, шилжилтийн буюу завсрын бусад анги оршин байна..." гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/

а. М.Вебер б. О.Райт в. Л.Уорнер г. К.Маркс

3. Асуулгад ам бүлийн тоо, орлого зэргийг тоогоор хэмжсэн бол алийг дунджийн үзүүлэлт болгон ашиглах вэ? /2 оноо /

а. моод б. моод болон голч в. дундаж г. дундаж болон моод

4. "...өмчөөс гадна орлого, эрхэлж буй ажил мэргэжил гэсэн эдийн засгийн бусад хүчин зүйлүүд нийгмийн давхраажилтанд нөлөөлдөг..." гэж хэн үзсэн бэ? /2 оноо /

а. М.Вебер б. О.Райт в. Л.Уорнер г. К.Маркс

5. Монгол улсад "Соёлын үйлдвэрлэл" үндэсний хөтөлбөр хэдэн онд батлагдсан бэ? /1 оноо /

а. 2014 онд б. 2015 онд в. 2016 онд г. 2017 онд

6. Анх 1954 онд Америкийн сэтгэл судлаач К. Оберг ямар ойлголтыг гаргасан бэ? /1 оноо/

а. Соёлын шок б. Соёлын адилсал
в. соёлын дархлаа г. Соёлын эрх чөлөө

7. Соёлын үйлдвэрлэлийн ач холбогдлыг тоочихдоо илүүц зүйл оруулсан бол аль нь вэ? /2 оноо/

а. ДНБ-ний хэмжээг нэмэгдүүлэн ард түмний амьжиргааны түвшнийг дээшлүүлдэг.

б. соёлын салбарт хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх

в. иргэдийн авьяасыг нээх, хөгжүүлэх боломжийг бий болгоно

г. дэлхий нийтэд өөрийн брэндийг бий болгодог

8. Соёлын үнэлэмжүүдийн харилцан нөлөөллөөр бий болж байдаг, хүмүүсийн хамтын мэдрэмжийг .... гэдэг. /2 оноо/

а. соёлын орон зай б. кибер орон зай
в. үндэстний орон зай г. оюун санааны орон зай

9. Эдийн болон эдийн бус баялгийг ямар хуулиар хамгаалдаг вэ? /1 оноо/

а. Үндсэн хууль б. Иргэний тухай хууль
в. Патентийн тухай хууль г. захиргааны тухай хууль

10. Төрийн дээд байгууллагуудын үйл ажиллагааг Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэхэд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллага аль вэ? /1 оноо/

21. Монгол улсын гадаад бодлогод 1990 оноос хойш өргөн хэрэглэгдэх болсон гол нэр томьёо юу вэ? /1 оноо/

- а. Гуравдагч хөрш   б. Оюун санааны хөрш
в. хөрш орон   г. Хоёр хөршийн харилцаа

22. Албадлага, урамшууллаар бус харин бусад улсын сэтгэлийг өөртөө татах замаар өөрийн хүсэж быуй үх дүнд хүрэхийн тулд бусдад нөлөөлөх чадварыг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/

- а. Зөөлөн хүч   б. Хатуу хүч
в. ухаалаг хүч   г. Татах хүч

23. Үзэл санаа, үнэт зүйл, уламжлалын солилцоон дээр үндэслэдэг үйл ажиллагааг юу гэж нэрлэдэг вэ? /2 оноо/

- а. Соёлын дипломат ажиллагаа   б. Эдийн засгийн дипломат ажиллагаа
в. хүмүүнлэгийн дипломат ажиллагаа   г. Цахим дипломат ажиллагаа

24. Монгол улс хамгийн их соёлын биет ба биет бус өв бүртгүүлсэн орнуудын жагсаалтанд өвийн тоогоороо хэддүгээр байранд бичигддэг вэ? /2 оноо/

- а. III байр   б. V байр   в. VII байр   г. IX байр

Санамж: 1. Энэ хэсэг сонгох даалгавар биш тул харгалзааг зөв тогтоож хариуг бөглөөрэй.

2.Зөв харгалзуулсан хариулт бүр 1 оноотой.

2.1. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу? /5 оноо/

а	Эдийн засгийн амьдралд хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	1	Төр татвар, улсын худалдаа зэргээр дамжуулан нөөцийн хуваарилалтанд идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулдаг
б	Нөөцийг хуваарилах үүрэг	2	Орлогыг дахин хуваарилах замаар нийгмийн амьжиргааны доод түвшинг баталгаажуулах, зохицуулалтын үйл ажиллагаа явуулдаг
в	Төгс өрсөлдөөн өрнөх нөхцлийг бүрдүүлэх үүрэг	3	Төр шаардлагатай хууль эрхийн актуудыг боловсруулан гаргаж, түүнийгээ хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих үйл
г	Орлогыг дахин хуваарилах үүрэг	4	Монополийг хязгаарласан, төгс өрсөлдөөн өрнөх таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх үйл ажиллагаа явуулдаг
д	Эдийн засгийг тогтворжуулах үүрэг	5	Эдийн засгийн мөчлөгийн өрнөлт уналтыг хянаж, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихэд санхүүгийн болон татварын бодлогыг ухаалаг ашиглах замаар үйлдвэрлэл ажил эрхлэлт, мөнгөний ханш бууралтын түвшинг хянах, зохицуулах үйл ажиллагаа явуулдаг

2.2. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

а	Шашны онол	1	Төр нь ард түмэн засаглалын хооронд байгуулсан гэрээний үндсэн дээр бий болсон
б	Гэрээний онол	2	Хүмүүс ганц нэгээрээ биш харин нэгдэж, гаршсан зүйлээ дагнан эрхлэх замаар хэрэгцээгээ илүү ханган хөдөлмөрийн хуваарь тогтсон нь төрийн үүслийн шалтгаан болсон

В	Нийгэм эдийн засгийн онол	3	Төрийн засаглалын эх сурвалжыг бурханы зарлиг, элчийн үйл ажиллагааны бодит биелэл гэж үздэг
Г	Ангийн онол	4	Төр бол хүчтэй хүмүүсээс нийгэмд дарангуйллаа тогтоох байгууллага бөгөөд эрх зүй бол хүчтэй нь хүчгүйдээ ашиг сонирхлоо тулган хүлээлгэх арга хэрэгсэл
Д	Хүчирхийлэлийн онол	5	Нийгмийн хөдөлмөрийн хуваарь нэмүү бүтээгдэхүүн, хувийн өмч бий болсноор нийгэм ашиг сонирхлын хувьд эвлэршгүй ангиудад хуваагдаж нэг анги бусад

2.3. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

а	Боловсон хүчний нам	1	Намын үндсэн ажлыг цөөн бүлэг хүмүүс, намын лидерүүд эрхэлдэг ба тэд намынхаа бодлогын асуудлыг шийдвэрлэж байдаг
б	Олон түмний нам	2	Хатуу гишүүнчлэлгүй, сонгуулийн үеэр идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулах чадамжтай, намын байгууллага нь ихээхэн чөлөөтэй ажиллах боломжтой байдаг
в	Кокус нам	3	Албан ёсны гишүүнчлэлтэй, шаталсан зохион байгуулалтын бүтэцтэй, сонгуулийн бус үед ч идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулдаг, гишүүд нь намынхаа ажилд
г	Зүүний нам	4	Төрийн нийгмийн бодлогыг хязгаарлах чиглэлтэй хувийн өмчтөн, бизнес эрхлэгчид дунд ангийн эрх ашгийг хамгаалдаг
д	Барууны нам	5	Төрийн нийгмийн бодлого явуулах чиглэлтэй, ядуу хэсгийн эрх ашиг, бүх нийтийн тэгшгэх ёсыг хамгаалдаг

2.4. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

а	Соёл	1	Зонхилогч соёлоос ялгарч ноёлогч үнэлэмжүүдтэй зөрчилдөж байдаг соёл
б	Нийтийн соёл	2	Тухайн улс орон дахь ард олны нийтлэг итгэл, үнэмшил, загвар хэм хэмжээг тодорхойлж байдаг
в	Ардын соёл	3	Нийгмийн цөөнх буюу дээд хэсгийнхний захиалгаар мэргэжлийн хүмүүс бий болгосон соёл
г	Элитийн соёл	4	Нийгмийн бүхий л давхаргад хүртээмжтэй болсон соёл
д	Сөрөг соёл	5	Хүний бүтээсэн болон бүтээж байгаа, хүн өөрийгөө хүн болгон төлөвшүүлэх эд өлгийн болон оюуны үнэт зүйлсийн цогцолбор

2.5. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

/5 оноо/

1.	Нэг туйлт	А	1. Нөгөө хоёр талтай алд алинтай нү сайн харилцаатай байх, зөрчил үүсэхээс болгоомжлох 2. Нөгөө 2 талын хооронд ойр дотны хамтын ажиллагаа бий болохоос сэргийлэх явдал
----	-----------	---	--

2.	Хоёр туйлт	б.	1. Ноёрхогч шинжтэй бий болж буй аливаа улс, эвслийг эсэргүүцэх 2. Хүчээ алд болгох ихэсгэх, эсвэл хадгалах 3. Алд нэг талтай дайтсан ч системийг бүхэлд нь тогтворжуулах хэрэггүй.
3.	Аурван туйлт	в.	1. Нэг эвсэлтэй тэмцэлдэх, боломжтой бол устгахыг оролдох 2. Үөрийн хүчийг байнга нэмэгдүүлэхийг оролддог, нөгөө эвсэлийн гишүүнийг өөртөө татах, өөрөөсөө гишүүнээ алдахгүй байх гэх мэт таётиё ашиглана.
4.	Олон туйлт	г.	1. Өөм их гүрэн нь үндсэн дүрэм зарчмыг тогтоон хэрэгжүүлж, цэрэг эдийн засгийн хувьд ноёрхоно. 2. Үөрийн нөлөөнд буй нэгжүүдийн хоорондын Сөрчилдөөнийг зохицуулна.
5.	Өөөн туйлт	д.	1. Олон улсын харилцаан дахь онолын ойлголт биш

2.6 Зөв харгалзуулаарай

1.Өмчлөх эрх	а.Баялгийн үр шимийг хүртэх боломж
2.Ашиглах эрх	б.Худалдах, бэлэглэх, арилжих, зээлэх боломж
3.Эзэмших эрх	в.Бүрэн хараа хяналдандаа байлгах боломж
4.Захиран зарцуулах эрх зарцуулах боломж	г.Эдийн болон эдийн бус баялгийг ашиглах, эзэмших, захиран зарцуулах боломж
5. Шүүх	д. Хүний эрх зөрчсөн нэхэмжлэлийг хянан шийдвэрлэх

БАТЛАВ

СУРГАЛТЫН МЕНЕЖЕР

Г.АНХЖАРГАЛ

11 АНГИЙН НИЙГМИЙН УХААНЫ ХИЧЭЭЛИЙН АНГИ ДЭВШИХ ШАЛГАЛТ

ХУВИЛБАР Б

1. Ядуу хүмүүс бодит хэрэгцээнээсээ бага эрүүл мэндийн үйлчилгээ авч байгаа нь:

1-рт санхүүгийн боломж, 2-рт ядуусын соёл, 3-рт нийгмийн институтын саад бэрхшээлтэй холбоотой гэж хэн дүгнэсэн бэ? /1 оноо/

а. Ө.Күүс б.Д.Датон в.Гилберт г. Калл

2. “...капиталист нийгэмд үйлдвэрлэлийн хэрэгслийг өмчлөгч капиталист, амь зуухын тулд хөдөлмөрөө капиталистуудад зарж буй ажилчин анги гэсэн үндсэн хоёр том анги, шилжилтийн буюу завсрын бусад анги оршин байна...” гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/

а. М.Вебер б. О.Райт в. Л.Уорнер г. К.Маркс

3. Асуулгад ам бүлийн тоо, орлого зэргийг тоогоор хэмжсэн бол алийг дунджийн үзүүлэлт болгон ашиглах вэ? /2 оноо /

а. моод б. моод болон голч в. дундаж г. дундаж болон моод

4. “...өмчөөс гадна орлого, эрхэлж буй ажил мэргэжил гэсэн эдийн засгийн бусад хүчин зүйлүүд нийгмийн давхраажилтанд нөлөөлдөг...” гэж хэн үзсэн бэ? / 2 оноо /

а. М.Вебер б. О.Райт в. Л.Уорнер г. К.Маркс

5. Монгол улсад “ Соёлын үйлдвэрлэл” үндэсний хөтөлбөр хэдэн онд батлагдсан бэ? / 1 оноо /

а. 2014 онд б. 2015 онд в. 2016онд г. 2017 онд

6. Анх 1954 онд Америкийн сэтгэл судлаач К. Оберг ямар ойлголтыг гаргасан бэ?/1 оноо/

а. Соёлын шок б. Соёлын адилсал
в. соёлын дархлаа г. Соёлын эрх чөлөө

7. Соёлын үйлдвэрлэлийн ач холбогдлыг тоочихдоо илүүц зүйл оруулсан бол аль нь вэ?/ 2 оноо/

а. ДНБ-ний хэмжээг нэмэгдүүлэн ард түмний амьжиргааны түвшнийг дээшлүүлдэг.
б.соёлын салбарт хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх
в. иргэдийн авьяасыг нээх, хөгжүүлэх боломжийг бий болгоно
г. дэлхий нийтэд өөрийн брэндийг бий болгодог

8.Соёлын үнэлэмжүүдийн харилцан нөлөөллөөр бий болж байдаг, хүмүүсийн хамтын мэдрэмжийг .... гэдэг./ 2 оноо/

а. соёлын орон зай б. кибер орон зай
в. үндэстний орон зай г. оюун санааны орон зай

9. Эдийн болон эдийн бус баялгийг ямар хуулиар хамгаалдаг вэ? /1 оноо/

а. Үндсэн хууль б. Иргэний тухай хууль
в. Патентийн тухай хууль г. захиргааны тухай хууль

10. Төрийн дээд байгууллагуудын үйл ажиллагааг Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэхэд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллага аль вэ?/1 оноо/

21. Монгол улсын гадаад бодлогод 1990 оноос хойш өргөн хэрэглэгдэх болсон гол нэр томьёо юу вэ? /1 оноо/

- а. Гуравдагч хөрш   б. Оюун санааны хөрш
в. хөрш орон   г. Хоёр хөршийн харилцаа

22. Албадлага , урамшууллаар бус харин бусад улсын сэтгэлийг өөртөө татах замаар өөрийн хүсэж быуй үх дүнд хүрэхийн тулд бусдад нөлөөлөх чадварыг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/

- а. Зөөлөн хүч   б . Хатуу хүч
в . ухаалаг хүч   г . Татах хүч

23. Үзэл санаа, үнэт зүйл, уламжлалын солилцоон дээр үндэслэдэг үйл ажиллагааг юу гэж нэрлэдэг вэ? /2 оноо/

- а. Соёлын дипломат ажиллагаа   б . Эдийн засгийн дипломат ажиллагаа
в. хүмүүнлэгийн дипломат ажиллагаа   г. Цахим дипломат ажиллагаа

24. Монгол улс хамгийн их соёлын биет ба биет бус өв бүртгүүлсэн орнуудын жагсаалтанд өвийн тоогоороо хэддүгээр байранд бичигддэг вэ? / 2оноо/

- а. III байр   б. V байр   в. VII байр   г. IX байр

Санамж: 1. Энэ хэсэг сонгох даалгавар биш тул харгалзааг зөв тогтоож хариуг бөглөөрэй.

2.Зөв харгалзуулсан хариулт бүр 1 оноотой.

2.1. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу? /5 оноо/

а	Эдийн засгийн амьдралд хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	1	Төр татвар, улсын худалдаа зэргээр дамжуулан нөөцийн хуваарилалтанд идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулдаг
б	Нөөцийг хуваарилах үүрэг	2	Орлогыг дахин хуваарилах замаар нийгмийн амьжиргааны доод түвшинг баталгаажуулах, зохицуулалтын үйл ажиллагаа явуулдаг
в	Төгс өрсөлдөөн өрнөх нөхцлийг бүрдүүлэх үүрэг	3	Төр шаардлагатай хууль эрхийн актуудыг боловсруулан гаргаж, түүнийгээ хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих үйл
г	Орлогыг дахин хуваарилах үүрэг	4	Монополийг хязгаарласан, төгс өрсөлдөөн өрнөх таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх үйл ажиллагаа явуулдаг
д	Эдийн засгийг тогтворжуулах үүрэг	5	Эдийн засгийн мөчлөгийн өрнөлт уналтыг хянаж, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихэд санхүүгийн болон татварын бодлогыг ухаалаг ашиглах замаар үйлдвэрлэл ажил эрхлэлт, мөнгөний ханш бууралтын түвшинг хянах, зохицуулах үйл ажиллагаа явуулдаг

2.2. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

а	Шашны онол	1	Төр нь ард түмэн засаглалын хооронд байгуулсан гэрээний үндсэн дээр бий болсон
б	Гэрээний онол	2	Хүмүүс ганц нэгээрээ биш харин нэгдэж, гаршсан зүйлээ дагнан эрхлэх замаар хэрэгцээгээ илүү ханган хөдөлмөрийн хуваарь тогтсон нь төрийн үүслийн шалтгаан болсон

В	Нийгэм эдийн засгийн онол	3	Төрийн засаглалын эх сурвалжыг бурханы зарлиг, элчийн үйл ажиллагааны бодит биелэл гэж үздэг
Г	Ангийн онол	4	Төр бол хүчтэй хүмүүсээс нийгэмд дарангуйллаа тогтоох байгууллага бөгөөд эрх зүй бол хүчтэй нь хүчгүйдээ ашиг сонирхлоо тулган хүлээлгэх арга хэрэгсэл
Д	Хүчирхийлэлийн онол	5	Нийгмийн хөдөлмөрийн хуваарь нэмүү бүтээгдэхүүн, хувийн өмч бий болсноор нийгэм ашиг сонирхлын хувьд эвлэршгүй ангиудад хуваагдаж нэг анги бусад

2.3. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

а	Боловсон хүчний нам	1	Намын үндсэн ажлыг цөөн бүлэг хүмүүс, намын лидерүүд эрхэлдэг ба тэд намынхаа бодлогын асуудлыг шийдвэрлэж байдаг
б	Олон түмний нам	2	Хатуу гишүүнчлэлгүй, сонгуулийн үеэр идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулах чадамжтай, намын байгууллага нь ихээхэн чөлөөтэй ажиллах боломжтой байдаг
в	Кокус нам	3	Албан ёсны гишүүнчлэлтэй, шаталсан зохион байгуулалтын бүтэцтэй, сонгуулийн бус үед ч идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулдаг, гишүүд нь намынхаа ажилд
г	Зүүний нам	4	Төрийн нийгмийн бодлогыг хязгаарлах чиглэлтэй хувийн өмчтөн, бизнес эрхлэгчид дунд ангийн эрх ашгийг хамгаалдаг
д	Барууны нам	5	Төрийн нийгмийн бодлого явуулах чиглэлтэй, ядуу хэсгийн эрх ашиг, бүх нийтийн тэгшгэх ёсыг хамгаалдаг

2.4. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

а	Соёл	1	Зонхилогч соёлоос ялгарч ноёлогч үнэлэмжүүдтэй зөрчилдөж байдаг соёл
б	Нийтийн соёл	2	Тухайн улс орон дахь ард олны нийтлэг итгэл, үнэмшил, загвар хэм хэмжээг тодорхойлж байдаг
в	Ардын соёл	3	Нийгмийн цөөнх буюу дээд хэсгийнхний захиалгаар мэргэжлийн хүмүүс бий болгосон соёл
г	Элитийн соёл	4	Нийгмийн бүхий л давхаргад хүртээмжтэй болсон соёл
д	Сөрөг соёл	5	Хүний бүтээсэн болон бүтээж байгаа, хүн өөрийгөө хүн болгон төлөвшүүлэх эд өлгийн болон оюуны үнэт зүйлсийн цогцолбор

2.5. Дараах өгөгдлүүдийг зөв харгалзуулна уу?

/5 оноо/

1.	Нэг туйлт	А.	<ol style="list-style-type: none"> Нөгөө хоёр талтай алд алинтай нү сайн харилцаатай байх, зөрчил үүсэхээс болгоомжлох Нөгөө 2 талын хооронд ойр дотны хамтын ажиллагаа бий болохоос сэргийлэх явдал
----	-----------	----	--

2.	Хоёр туйлт	б.	1. Ноёрхогч шинжтэй бий болж буй аливаа улс, эвслийг эсэргүүцэх 2. Хүчээ алд болгох ихэсгэх, эсвэл хадгалах 3. Алд нэг талтай дайтсан ч системийг бүхэлд нь тогтворжуулах хэрэггүй.
3.	Аурван туйлт	в.	1. Нэг эвсэлтэй тэмцэлдэх, боломжтой бол устгахыг оролдох 2. Үөрийн хүчийг байнга нэмэгдүүлэхийг оролддог, нөгөө эвсэлийн гишүүнийг өөртөө татах, өөрөөсөө гишүүнээ алдахгүй байх гэх мэт тааиё ашиглана.
4.	Олон туйлт	г.	1. Өөм их гүрэн нь үндсэн дүрэм зарчмыг тогтоон хэрэгжүүлж, цэрэг эдийн засгийн хувьд ноёрхоно. 2. Үөрийн нөлөөнд буй нэгжүүдийн хоорондын Сөрчилдөөнийг зохицуулна.
5.	Өөөн туйлт	д.	1. Олон улсын харилцаан дахь онолын ойлголт биш

2.6 Зөв харгалзуулаарай

1.Өмчлөх эрх	а.Баялгийн үр шимийг хүртэх боломж
2.Ашиглах эрх	б.Худалдах, бэлэглэх, арилжих, зээлэх боломж
3.Эзэмших эрх	в.Бүрэн хараа хяналдандаа байлгах боломж
4.Захиран зарцуулах эрх зарцуулах боломж	г.Эдийн болон эдийн бус баялгийг ашиглах, эзэмших, захиран зарцуулах боломж
5. Шүүх	д. Хүний эрх зөрчсөн нэхэмжлэлийг хянан шийдвэрлэх